

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 21634
Tarih : 29.09.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe	
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Tarih:	01 Ekim 2022	Esas No: 2/4616

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİGİ
29 Eylül 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
29 Eylül 2022
No: 1086398

GEREKÇE

Hemen hemen her gün zorunlu tüketim ürünlerine gelen astronomik zamlar ve hiperenflasyon, ücretlerin yoksulluk sınırının altına kaldığı, işsizliğin arttığı, TÜRK-İŞ Araştırmasının 2022 Ağustos ayı sonucuna göre açlık sınırının 6.889,76 TL ve yoksulluk sınırının 22.422.20 TL'ye ulaştığı ve asgari ücretin açlık sınırının altında olduğu, yoksullaşmada daha önce karşılaşmadığımız hızda bir yaygınlaşmanın olduğu Türkiye'de artan yoksulluk en çok çocuk yoksulluğunu arttırmakta ve yetersiz ve sağlıklı beslenme pek çok çocuğun karşı karşıya olduğu sorununu da beraberinde getirmektedir. Her geçen gün daha fazla piyasa ilişkileri içine çekilen, her adımın paralı hale geldiği bir eğitim sisteminde milyonlarca aile derinleşen ekonomik kriz sonucu derin yoksulluk içinde yaşamakta ve çocuğuna yeterli, sağlıklı hatta asgari beslenme olanaklarını sağlayamaz durumda bulunmaktadır. Öğrenciler arasında yapılan çalışmalarda her 4 çocuktan birisinin okula aç gittiği sonucuna ulaşılmaktadır.

En eski insan haklarından biri olan, ilk kez 1924 yılında yayınlanan Çocuk Hakları Bildirgesi ile birlikte evrensel bir boyut kazanan beslenme hakkının sağlık ile iç içe geçtiği günümüzde 13 yaşındaki bir çocuğun açlık konusunda "kendimi geliştirmeye çalışıyorum, acıkmamak için su içiyorum" demesi, çocukların açlıktan sınıfta bayılması, birçok çocuğun eğitim almaları gereken dönemde okulu bırakmak suretiyle yetişkin sorumlulukları üstlenerek çalışma yaşamında yer almaları Türkiye'de durumun giderek kronikleştiğini gösterir mahiyettedir.

Türk Aile Hekimleri Dergisi'nde yayımlanan ve üç hekim tarafından bir aile sağlığı merkezinde yapılan çalışma sonucunda her dört çocuktan birinin kilosunun çok düşük olduğu, Avrupa'da yalnızca yüzde 18 olarak tespit edilen Türkiye'de ise kız çocuklarının yüzde 85'inin ve oğlan çocuklarının yüzde 68'inin kansızlıkla mücadele ettiği sonucunu belirtmektedir. Yine 2021 tarihinde Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan araştırmalar sonucunda hazırlanan Türkiye'de Okul Çağı Çocuklarında Büyümenin İzlenmesi (TOÇBİ) Araştırma Raporu'nda, özellikle Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kentlerde kronik açlık sonucu çocuklarda gelişme geriliği yaşandığı ifade edilmiş; okul çağında çocuk ve gençlerde zayıflık ve şişmanlık, demir yetersizliği anemisi, iyot yetersizliği hastalıkları, diğer vitamin ve mineral yetersizlikleri, diş çürükleri, şişmanlığa bağlı kronik hastalıkların sık görüldüğü vurgulanmıştır. Öte yandan çocuklarda beslenme yetersizliğine bağlı büyüme ve gelişme geriliği kadar, ruhsal ve davranışsal sorunlar da önemli yer tutmaktadır. Sinir sisteminin gelişimi ve normal fonksiyonları için gerekli olan elzem amino asitlerin, yağların, mikro besin maddelerin yetersizliği çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz yönde etkileyerek

hiperaktivite, huzursuzluk, saldırganlık ve madde kötüye kullanımı gibi çok sayıda psikososyal soruna da neden olabildiği yapılan çalışmalardan da çıkan sonuçlardan olmaktadır.

Açık Toplum Vakfı ve Boğaziçi Üniversitesinin hazırladığı “Devlet İlköğretim Okullarında Ücretsiz Öğle Yemeği Sağlamak Mümkün Mü? Farklı Ülke Modelleri ve Türkiye’ye Yönelik Öneriler” Raporunda devletin görevinin tüm çocuklara eşit şartlarda ve kaliteli bir eğitim sağlaması gerektiği belirtirken dünyada 130 yılı aşkın süredir uygulanan okullarda ücretsiz yemek uygulaması, çocuklarda zihinsel gelişim geriliği bozukluklarından anemiye kadar pek çok sağlık sorununu da önlediğini özellikle vurgulamaktadır.

Devlet okullarında tek kaşarlı tostun 20 liraya, öğle yemeği ücretinin ise yüzde 100 zamlı günlük 40 TL’ye çıktığı günümüzde bugün birçok sivil toplum kuruluşu, öğrenci velileri Derneği, çeşitli platformlar her dört çocuktan birinin okula aç gittiğini belirterek devletin okullarda öğrencilere bir öğün sağlıklı ve ücretsiz yemek vermesi çağrısında bulunmaktadır. Kadın Dergisi ve internet sitesi olarak yayınına devam eden Ekmek ve Gül hazırlamış olduğu raporun “Okulda bir öğün sağlıklı ve ücretsiz yemek neden önemli?” başlıklı kısımda; okullarda öğrencilere bir öğün sağlıklı ve ücretsiz verilen yemek ile çocuğun toplam sıcak yemek tüketiminin yüzde 16’sının karşılanabileceğini; bu da yoksul bir ailenin çocuğu için yaptığı harcamanın yaklaşık yüzde 10’una denk geldiğini, okul devamsızlığı ve okul terkinin azalmasını sağlayacağını, beslenme bozukluklarının engellenmesinde ve sağlıklı yemek yeme alışkanlıklarının küçük yaştan oluşturulmasında rol oynayarak uzun vadede ortaya çıkacak kronik hastalıkların engelleneceğini, uzun vadede cinsiyet ayrımcılığının azalmasına katkı sağlayacağını, ekonomik krizlerin yarattığı toplumsal etkilerin olumsuz koşullarda, çocukları okulda tutan bir sosyal destek önlemi olarak işlev gördüğünü, sağlıklı beslenmenin önemi nedeniyle öğrencilerin eğitimden yararlanma potansiyelini, okul başarısını ve okullaşma oranında da artışa katkı sunacağını, çocuğun kısa ve uzun vadede yaşam kalitesini çok yönlü olarak arttıracığı ve vitamin ve mineral eksikliğine bağlı sağlık sorunlarını azaltacağını belirtmektedir.

Beslenme hakkı, pek çok uluslararası yasal metinde temel bir insan hakkı olarak tanımlanmakta ve güvence altına alınmaktadır. Devlet tüm çocukların çeşitli eğitim haklarına sahip olabilmeleri ve ekonomik haklardan yararlanabilmelerini sağlamakla yükümlüdür. Çocuk yoksulluğunda OECD ülkeleri arasında ilk sıralarda yer alan, çocuk işçiliğinin, okul terklerinin, bölgelerarası ve cinsiyete dayalı eşitsizliklerin çok yüksek olduğu Türkiye’de hem sosyal devlet ilkesinden hareketle hem de taraf olunan uluslararası hukuksal düzenlemelerin, anayasanın ve eğitimin eşitlik ve hak ilkesi gereği tüm çocuklara öğrenim süresi boyunca gereksinim duyduğu ve sağlıklı gelişimi açısından gerekli gıdaların ücretsiz olarak sunulması gerekmektedir.

Bu kanun teklifi ile, hem sosyal devlet ilkesinden hareketle hem de taraf olunan uluslararası hukuksal düzenlemelerin, anayasanın ve eğitimin eşitlik ve hak ilkesi gereği okul öncesi eğitime giden çocuklar da dahil olmak üzere okula gitmekte olan tüm çocuklara öğrenim süresi boyunca gereksinim duyduğu ve sağlıklı gelişimi açısından gerekli gıdaların devlet tarafından karşılanması yolu ile ücretsiz olarak sunulması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Yapılan değişiklik ile okul öncesi eğitime giden çocuklar da dahil olmak üzere okula gitmekte olan tüm çocukların sağlıklı gelişiminin sağlanması ve nitelikli eğitim görebilmesi için kahvaltı-ara öğün-öğle yemeği şeklinde temel gıdaların ücretsiz bir şekilde verilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yapılan değişiklik ile söz konusu beslenme desteği ödenekleri için kanunda öngörülen harcama kısıtlaması kaldırılmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE KAMU MALÎ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 12.01.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5” (1) Eğitim kurumlarında öğrenim süresi boyunca öğrencilerin gereksinim duyduğu ve sağlıklı gelişimi açısından gerekli gıdaların bedelleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı bütçelerine konulan ödenekten karşılanmak suretiyle ücretsiz olarak sağlanır. Yarım gün eğitim yapan eğitim kurumlarında sabah vakti eğitime başlayacak olan öğrencilere kahvaltı ve öğle yemeği, öğle vakti eğitime başlayacak olan öğrencilere öğle yemeği ve ara öğün, tam gün eğitim yapan eğitim kurumlarında ise kahvaltı, öğle yemeği ve akşamüzeri ara öğün öğrencilere meccanen verilir. Verilecek olan beslenmenin içeriği Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı tarafından çocukların gereksinimi göz önünde bulundurularak belirlenir. İşbu Kanunun uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir. “

MADDE 2- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 20. Maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“Ancak, Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın okul öncesi, ilk ve ortaöğretim kurumlarında sağlayacağı öğrenci beslenme desteği ödenekleri için yukarıdaki hüküm uygulanmaz.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.